

INNOVATIONSCENTER

för landsbygden

Förstudie

Innovationscenter för landsbygden

”Sjöbo får idéer att växa”
Slutrapport februari 2016

Inledning

I förstudien har vi fokuserat på perspektivet att näringslivet blir motorn i utvecklingen av landsbygden. Genom näringslivsutveckling skapas förutsättningar för ekonomisk tillväxt, arbetstillfällen och ett attraktivt och dynamiskt klimat. Näringslivsutveckling specifikt möter landsbygdsutveckling mer generellt och bidrar till en attraktiv och expansiv bygd. Näringslivet bidrar starkt, tillsammans med andra aktörer på orten, till att skapa en samverkan och ett "vi" på orten, ett gemensamt ägarskap av utvecklingen.

Den långsiktiga ambitionen är att väcka utvecklingskraften, och skapa en levande vision av en attraktiv ort/kommun/landsbygd hos alla aktörer. Att göra det med näringslivet som lokomotiv och motor. Att bygga ett ekonomiskt hållbart system där entreprenörer i framkant är viktiga kugghjul i utvecklingen, där innovation och tillväxt skapar mer av samma vara. Grundtanken i Innovationscentret är att verka genom, men också att stimulera samverkan. Samverkan på orten, samverkan med innovationssystemet i regionen, samverkan mellan land och stad. Inte sätta upp gränser – utan snarare sätta upp nya vägar, nya kanaler.

Arbetet med förstudien tar sin utgångspunkt i vision 2020 – *Sjöbo en plats för tillväxt med innovation och attraktivt boende*. Näringslivet i Sjöbo växer och kommunen har lagt grunden för fortsatt positiv utveckling, trots detta har det stått klart att innovationer på landsbygden inte tas tillvara på ett optimalt sätt för att ytterligare stimulera tillväxten i kommunen och på landsbygden. Något mer måste till.

Många frågor har dykt upp inför och under förstudiens arbete. I denna rapport är det vår ambition att presentera tillfredsställande svar. Är ett Innovationscenter för landsbygden en tillräckligt bärkraftig idé för att jobba mer långsiktigt och i större skala? Finns det ett värdeskapande i tillräcklig utsträckning för att ta förstudiens arbete vidare? Finns det plats i "Innovationsdjungeln" för ytterligare en aktör? Det korta svaret är att vi tror på vår modell för Sjöbo och för andra landsbygdskommuner! Vi i Sjöbo kan också vara en aktör som tar ansvar för första steget att dra igång arbetet. Modellen vi tar fram har en stor potential. Bara i Skåne har i stort sett alla kommuner landsbygd. Sjöbo och andra delar av Skåne kan nu fungera som testbädd för en skalbar modell. Den skånska landsbygden är enkelt geografiskt greppbar, samtidigt som den har en bredd och mångfald vad gäller branscher, förutsättningar och landsskapstyper.

Det är viktigt att samhället utvecklas inom dess olika sektorer. Därför ansåg Sjöbo kommun att ett Innovationscenter för Landsbygden fyller en mycket betydelsefull funktion. Alla de innovatörer, idésprutor och framåtsträvare som kommit på nya metoder, verktyg etc är väl värda att satsa på. För att se om detta är något för kommunen att satsa pengar på ville vi ställa oss bakom en förstudie som visar vilken väg vi ska gå. Ledamöterna, ersättarna och jag själv som ordförande i Kommunstyrelsen kom snabbt till insikt att detta är något för vår kommun att vara pionjär i. Det har aldrig varit någon tvekan om detta projekt/förstudie för oss i Kommunstyrelsen. Väl använda pengar.

Att förstudien nu visar att Innovationscenter för Landsbygden är något som ska bli permanent är mycket betydelsefullt. Sjöbo kommun har avsatt medel och resurser för att så ska kunna ske. Det är dock viktigt att detta tas om hand av näringslivet med visst stöd från det offentliga. Meningen är att Innovationscenter för Landsbygden skall finnas i såväl Skåne som i hela Sverige. På så sätt kommer hela Sverige att leva.

Stefan Lundgren, Kommunstyrelsens ordförande i Sjöbo kommun

Slutsatserna i denna förstudierapport grundar sig främst på informationsinsamling, via dialoger med en rad olika företrädare för innovationssystemet, enskilda företagare, kommunala företrädare (både tjänstemän och politiker) och regionala aktörer. Trots förstudieupplägget har vi också bedrivit aktivt arbete på fältet som gett mycket god kunskap och viktiga lärdomar. Analysarbetet har tagit utgångspunkt i helhetsförståelse i kombination med förståelse för olika aktörers enskilda situation där olika modeller och angreppssätt i kombination med utforskande av upparbetade nätverk varit en mycket viktig bas.

Lena Ytterberg
Näringslivsutvecklare Sjöbo kommun

lena.ytterberg-ohlsson@sjobo.se
0416-273 14

Helena Kurki
Projektledare förstudie
Innovationscenter för landsbygden

helena.kurki@bridgingthegap.se
0705-93 02 43

Rapportens innehåll

Uppdraget

- Vårt mål och syfte
- Vårt angreppssätt
- Vår analysmodell

Kort om Sjöbo

Generellt om landsbygdsutveckling

Innovation och utveckling i symbios

Innovationscenter för landsbygden – en skalbar modell

- Invärld
- Närvärld
- Omvärld

Resultat och mätning

Framtiden

- Ett lokalt, regionalt och nationellt samarbete
- Finansiering kort och lång sikt
- Utveckling på kort sikt

Uppdraget för förstudien

Vårt mål och syfte

Målsättning och syfte med denna förstudie kan kort beskrivas som kartlägga + utforska + analysera = slutsatser

5

Kartläggningen syftade till att besvara frågor som: Vilka företag, entreprenörer och innovatörer finns i kommunen? Vilka innovationer/idéer finns redan? Vilka behov har kommunens innovatörer och entreprenörer? Vilka kompetenser behövs i kommunen för att stötta företagen?

Det utforskande och analyserande arbetet omfattar frågan om möjligheter och hinder för innovationer och tillväxt med delfrågor som: Vilka orsaker och hinder finns till att innovationsföretag har svårt för att etablera sig och utveckla sina idéer på landsbygden? Varför företag föredrar att etablera sig i storstadsregioner istället för på landsbygden? Vad hindrar dem att utvecklas vidare på landsbygden jämfört med storstaden? Vilka kompetenser behövs för att innovatörerna själva ska kunna sätta sina idéer?

Utforskande och analys omfattar också frågan om Innovationscentrets uppbyggnad, roll och struktur med delfrågor som: Vilka behov ska ett Innovationscenter för landsbygden möta? Vilka kompetenser behövs? Vilken organisationsform möter landsbygdsbehoven bäst? Hur kan en framtida finansieringsmodell för ett Innovationscenter se ut?

Den tredje delen i att utforska och analysera berör

Innovationscentrets roll i relation till andra aktörer med frågor som: Hur länkar ett Innovationscenter till etablerade aktörer? Hur skapas goda kontakter med innovationscenter i storstäderna för utbyte av erfarenheter och för att erbjuda innovatörer på båda platserna en möjlighet att komma i kontakt med varandra?

Målet är att förstudien ska resultera i en handlingsplan för hur en landsbygdskommun kan stötta innovatörer på landsbygden, en handlingsplan som är relevant för såväl Sjöbo kommun som för andra landsbygdskommuner.

Vårt angreppssätt - analys och verkstad

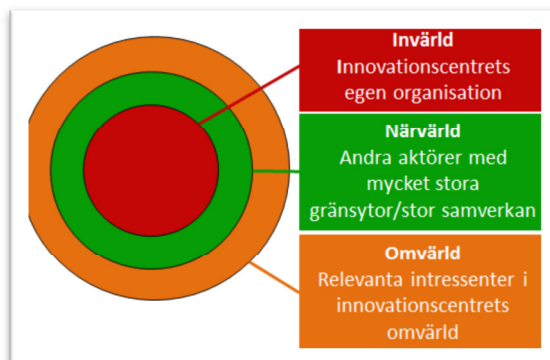
Det angreppssätt vi använt i förstudien är i mycket inspirerat av modellen "Action – Reflection – Learning". Genom att inte enbart studera och analysera utan också att genomföra aktiviteter ges underlag för reflektioner och lärdomar som i sin tur ger underlag för nya aktiviteter och lärdomar av dessa.

Vi har också haft konkreta mål i förstudien som knyter an till detta angreppssätt. Aktivt stöd till minst 10 innovatörer i att vidareutveckla sina idéer och innovationer, så att dessa verksamheter ska vara på rätt spår för att bli framtida arbetsgivare. Uppstart av en innovationsgrupp för lokala innovatörer som träffas regelbundet under organiserade former för att främja egna och andras innovationer.

Vår analysmodell - Hur vi arbetat: Invärld, närvärld, omvärld

För att systematisera analysen och på ett tydligt sätt kunna beskriva Innovationscentret har vi valt en analysmodell som sorterar frågeställningar och kontaktytor i tre olika kategorier:

Innovationscentrets Invärld - den egna organisationen. Innovationscentrets Närvärld – andra aktörer med mycket stora gränssytor och stor samverkanspotential. Innovationscentrets Omvärld – relevanta intressenter i omvärlden.

6

Kort om Sjöbo

Sjöbo är en kommun (18 400 inv.) med en innovativ landsbygd och många entreprenörer, en landsbygdskommun med många innovativa byar och en gedigen nyföretagaranda i både näringsliv och kommun. Kommunens centrala läge ger ett stort geografiskt upptagningsområde också från närliggande landsbygdskommuner. Kommunen har ett starkt nyföretagarklimat och under de senaste 5 åren har det i snitt nyregistreras 100-110 nya företag/år. Företagsamheten är väldigt hög i Sjöbo. Även bland kvinnor är företagsamheten hög. De mest företagsamma bland Skånes yngre befolkning finns i Sjöbo. Dessutom ligger Sjöbo i topp vad gäller andel vuxen befolkning (24-64 år) som har sin utkomst från eget företag. På topp tre positioner följs Sjöbo kommun här av Vellinge och Hörby,. Ett exempel på den innovativa karaktären är att orten Lövestad är tätare på internationellt erkända IT-experter per 1 000 invånare än Silicon Valley. Tongivande branscher är lantbruk och jordbruk, byggindustri, tillverkande industri, småskalig livsmedelsproduktion och besöksnäring. Kort sagt är Sjöbo en innovationsrik kommun, men samtidigt dör många innovationer på idéstadiet pga. bristande kunskap och tillgång till stödjande strukturer.

I kommunens visions- och strategiarbete 2011-2020 som bl.a. summeras i skriften *Sjöbo – en plats för tillväxt, med innovation och attraktivt boende* har innovationsstimulerande arbete en central plats och ett Innovationscenter fyller en viktig framtida roll.

”Företagande och arbete” är ett av fem utvalda strategiska fokusområden och innehåller bl.a. positivt klimat för entreprenörskap, fortsatt satsning på ”de gröna näringarna”, ett livskraftigt näringsliv samt samverkan med forskning och

utbildning.

”Visionen pekar mot en kommun där tillväxten ekonomiskt och företagsmässigt är positiv. Fler företag etablerar sig i kommunen, fler arbetstillfällen skapas, inflyttningen ökar och allt detta sammantaget ger ett gott tillskott för alla i kommunen.”

Generellt om landsbygdsutveckling

96 % av Skånes yta är landsbygd. Aktörer som Region Skåne, Länsstyrelsen, Krinova, SLU-Alnarp m.fl. har en naturligt hög prioritet i frågan om landsbygdsutveckling och dess potential. Vissa av Skånes 33 kommuner ser potentialen på landsbygden och arbetar aktivt med frågorna, andra inte. Det finns dock fortsatt utvecklingspotential i att fokusera, väva ihop och växla upp arbetet för att ta tillvara på den potential som finns på landsbygden. Det finns ett generellt intresse för innovation på landsbygden vilket tjänar som en bra bas. Ytterligare fokus, förståelse och insikt i vad landsbygden kan ge behövs för att frigöra den potentialen.

7

Skånes tillgångar är bland annat befolkningsunderlaget, det geografiska läget och kompetensförsörjningen, vilket skapar goda förutsättningar för diversifiering, entreprenörskap, förädling och innovation. Men för en livskraftig landsbygd måste vi tänka nytt och inte fastna i gamla hjulspår. Genom nytänkande inom de gröna näringarna exempelvis kan traditionella material och råvaror användas på nya sätt och skapa nya produkter. Landsbygdens resurser kan då användas till hela sin potential.

Många organisationer och myndigheter pekar på att kreativa miljöer måste skapas där en idé får lov att prövas och utvecklas. Att stimulera skapandet av nya arbetstillfällen på landsbygden gör att människor kan verka nära där de bor. Erfarenheter från flera håll visar att en stor del av utvecklingskraften på landsbygden har en annan karaktär än den i storstäderna. Företagandet på landsbygden domineras ofta av småskalig verksamhet utan egen forskningsaktivitet. Det finns alltså behov av att på andra sätt stimulera innovativ utveckling och injicera kreativt mod hos aktörer på landsbygden.

Landsbygden står inför stora utmaningar idag men rymmer också goda möjligheter. Ett av regeringens övergripande mål är att Sverige ska ha lägst arbetslöshet år 2020. För detta behövs en livskraftig och aktiv landsbygd. Regeringen vill ta vara på landsbygdens möjligheter och förena en miljömässigt hållbar utveckling med ekonomisk tillväxt – en grön tillväxt – som ger förutsättningar för ökad sysselsättning och framtidstro i hela landet.

Regering.se

Illustrationer från "Urban och Ruralia", en barnbok från Jordbruksverket

Det pågår så sakta en strukturförändring på landsbygden. Lantbruk och andra traditionella näringar behöver satsa och tänka nytt kring nya verksamhetsgrenar. Detta kan bl.a. innebära att företagen utökar sin verksamhet till att omfatta fler delar i värdekedjan, ex förädling av de befintliga råvaror man idag producerar. Vi ser också uttalade synergier mellan urbana miljöer och landsbygd, där lantliv har blivit en attraktiv livsstil som attraherar mindre livsstilsföretag som tar plats och hittar

affärsmöjligheter på landsbygden. Det skapar helt nya kategorier av företagare på landsbygden. Vi ser också det omvända, där "landet kommer till stan" i olika former, allt från stadsodling till Bondens marknad.

Attraktionskraft är ofta tätt sammankopplat med service, tillgänglighet och utbud – men synen på vad som gör en landsbygd attraktiv skiljer sig åt. För vissa kan det handla om att ha nära till livsmedel och annan service, för andra är det naturen och miljön som lockar eller närheten till en flygplats och snabbt bredband som avgör.

Ett växande hot mot ett livskraftigt företagande på landsbygden är också det generationsskifte som står för dörren. Flera av de små och medelstora

verksamheterna på landsbygden, inte minst inom lantbruket och de gröna näringarna, kan komma att få svårt att överleva när ägarna går i pension.

När landsbygden och staden laddas med olika begrepp och värden får detta också effekt för hur samhället investerar, fördelar och prioriterar. Om staden står för potential, möjligheter, modernitet, framgång och utveckling blir det ganska självklart att det är där det satsas. Om landsbygden problematiseras och porträtteras som särskild, eftersatt och bristfällig så attraherar det helt andra typer av åtgärder och insatser. Landsbygden kläs allt för lätt med ett handikapp som ska avhjälpas med närheten till staden. Trots att den strategin inte lyckats särskilt bra. Staden verkar helt enkelt behöva landsbygden, kusinen från landet, för att visa på sin egen förträfflighet.

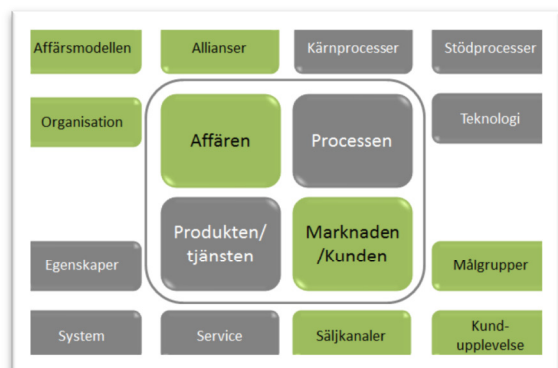
Klippt från blogg för Jordbruksverket, Se landet

Innovation och utveckling i symbios

Nya produkter och tjänster är det som vanligtvis definierar innovation, men begreppet omfattar betydligt mer än så. Enkelt beskrivet omfattar innovation också utveckling och nytänkande kring affären, processen och marknaden/kunden. För att en nyhet, en innovation, ska gå från att klassificeras som en "uppfinning" till att vara just en innovation krävs att det finns en efterfrågan, en marknad, en relevans för kunden.

Med detta bredare synsätt på innovation bör ett Innovationscenter för landsbygden ha ett brett fokus och inkludera tillväxtskapande aktiviteter såväl som rent innovationsskapande aktiviteter (se även nedan kring Innovationscentrets målgrupper).

För en landsbygdskommun som ex Sjöbo är det viktigt att inte rikta och diversifiera sina insatser alltför mycket utan snarare jobba med ett generellt brett attraktivitets- och utvecklingsperspektiv.

Innovationscenter för landsbygden – en skalbar modell

I förstudien har vi identifierat en slumrande, men klart spännande potential - en generell potential i landsbygdsutveckling som sådan och en särskild potential i landsbygdsutveckling som sätter fokus på ett starkt näringsliv. Om vi kan lösgöra drivkraft, kreativitet och produktivitet på landsbygden kan vi få alla delar av Skåne och alla delar av Sverige att leva.

Målet med förstudien och kommande pilotarbete i Sjöbo med omnejd är att etablera ett arbetssätt som är tillräckligt generellt för att kunna växlas upp och användas i många andra landsbygdskommuner. Vi har som mål att tydliggöra arbetssätt och processer, att ta fram verktyg och samverkansmodeller och visa att det går att vara innovativ även på mindre orter. Vi vill bygga upp och kommunicera Innovationscentret som både systemaktör och verkstad för innovationskraft på landsbygden - en aktör som förstår, lyfter och driver resultat. Genom att vi tydliggör särarten i innovation och tillväxt på landsbygden vill vi att landsbygden blir en kraft att räkna med.

9

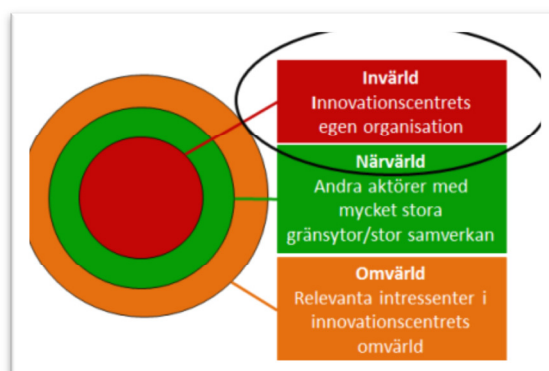
Visionen är att utveckla en skalbar modell med målet att bygga lokalt, koppla regionalt och samverka nationellt.

”Det saknas ett stödsystem för landsbygden”

Invärld

Behov av ett specifikt innovationscenter för landsbygden

Grundhypotesen, som helt bekräftats i förstudien, är att entreprenörer och innovatörer på landsbygden har andra förutsättningar än i storstaden. I brist på stödjande strukturer ute på landsbygden tvingas entreprenörerna lämna hembygden för att kunna utveckla sina idéer, alternativt dör många bra innovationer redan på idéstadiet då lokala entreprenörer inte är flyttbara pga. av att de redan driver etablerad verksamhet. Näringslivet på landsbygden förnyas och utvecklas därmed inte i takt med storstadsregionerna. Konkurrenskraften hos företag på landsbygden blir lägre och lokal- och regionalbruttoprodukten påverkas negativt.

Förstudiens resultat bekräftar alltså att landsbygdens entreprenörer har andra förutsättningar än de i storstaden. Det är tydligt att tillgång till expertis och utrustning saknas för att ta nästa steg. Företag på landsbygden saknar också exempelvis ingångar till nätverk som just ger dem tillgång till utvecklingsmöjligheter.

Genom att erbjuda lokalt innovationsstöd inspireras innovativa företag och individer att stanna kvar och/eller flytta till landsbygden. Därmed säkras framtida utveckling för landsbygdens företag och också landsbygdskommunens tillväxt och ekonomi.

Med upparbetade kontakter och förtroende kan också ett innovationscenter för landsbygden ta rollen som initiativtagare och förmedlare av kontakter, öppna upp och bjuda in till samverkan, samutveckling och samhandling landsbygd till stad och stad till landsbygd.

10

Den kvantitativa enkätundersökningen som genomfördes med Sjöboföretagen visar att de idag har ett mycket lågt utnyttjande av olika stödsystem. Enbart 3 % uppger att man utnyttjat innovationssystemets aktörer (utanför Sjöbo) och enbart 5 % uppger att man tagit hjälp av lokala stödaktörer som Nyföretagarcentrum och den lokala banken etc. Här finns en stor potential i ökad innovationsgrad och nytänk, i ökad professionalisering och affärsutveckling och i samverkan mellan olika aktörer. Vi vill att Innovationscentret blir en drivande part i att

använda befintliga resurser och göra dem tillgängliga för målgrupper som inte använt sig av dem tidigare. Det handlar om att skapa kännedom och nya beteenden.

De insatser som är viktigast för tillväxt enligt företagarenkäten är tydligt stöd från kommunen, generell förståelse för företag på landsbygden, stödjande nätverk av andra företagare på bygden och stöd tillgängligt nära den egna verksamheten.

”Noder behövs, det är svårt för en aktör att sitta på all kompetens”

Ett mobilt kompetenscenter - Innovationscentrets roll och organisationsform

Lärdomar från denna förstudie och från många andra program, projekt och studier visar att närhet och förståelse för entreprenörernas vardag samt tillgänglighet är avgörande framgångsfaktorer för innovation och tillväxt på landsbygden. Innovationscentret är därför tänkt att ha ett mobilt upplägg och en uppsökande roll. Innovatörer och entreprenörer ska kunna besökas i ”hemmiljö”/på det lokala företaget. Innovationscentret kan också vara tillgängligt ute på kommunens olika orter/arenor, skapa ”nav” och mötesplatser utifrån behov och önskemål i olika perioder, i olika orter, i olika frågor. Flexibilitet, rörlighet, tillgänglighet och närhet blir nyckelord.

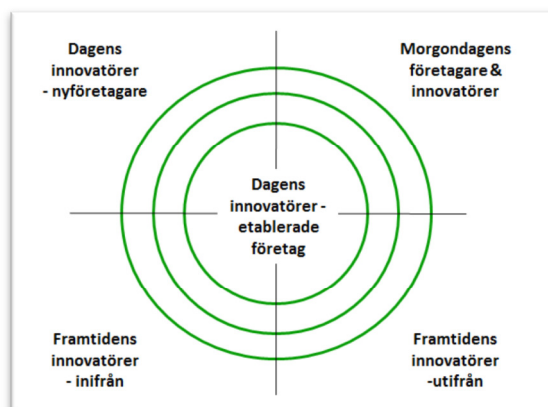
”Många landsbygdsföretagare är inte intresserade av att sitta på ett kontor i en inkubator”

Trovärdighet, förtroende och tillit byggs genom att man från Innovationscentrets sida visar upp förståelse för de lokala entreprenörernas behov och förutsättningar. Detta blir avgörande för snabb och effektiv etablering av gemensamt samarbete. Genom detta skapar alltså Innovationscentret ett upplevt "mandat" att jobba för entreprenörerna och för kommunen – det skapas förutsättningar för samarbete och samskapande.

Innovationscentrets målgrupper

Innovationscentret kommer på olika sätt kunna erbjuda stöd till olika målgrupper.

Kärnmålgruppen för Innovationscentret är dagens innovatörer – redan etablerade företagare med egen drivkraft, som är öppna för utveckling och tillväxt genom innovation och nytänk. Framtida framgång hos de företag som svarat på förstudiens företagarenkät beskrivs komma både från tillväxt via den ursprungliga kärnaffären och från tillväxt genom nya innovationer. Båda delarna anses ha lika mycket värde och mer traditionella utvecklingsfrågor går hand i hand med innovation och kreativitet. Det innebär att Innovationscentret också kommer att ha en roll som lokal accelerator.

- 1) Dagens innovatörer - Etablerade företagare med innovativa idéer som kompletterar, förbättrar, utvecklar existerande verksamhet är Innovationscentrets prioriterade målgrupp.
- 2) Dagens innovatörer - Helt nya lokala innovatörer/entreprenörer med nya innovationer och affärsidéer som kommer att resultera i nystartade företag. Här finns en tydlig överlappning och samverkan med Nyföretagarcentrum.
- 3) Morgondagens företagare och innovatörer – De aktörer som attraheras av att Sjöbo är en kommun som satsar på företagande och innovation. Det handlar om att möta och ge rätt förutsättningar till potentiella företagare bland nya svenskar likaväl som att attrahera andra nya krafter till bygden. Syftet är att identifiera personer som på kort sikt kan bidra med innovationer och företagsutveckling. Här finns en naturlig överlappning med grupp 2.
- 4) Framtidens innovatörer - inifrån – Skolungdomar och dagens mer traditionella företagare i kommunen som genom mer långsiktig bearbetning, dialog och stöttning kan bidra med framtidens innovativa idéer för landsbygdens tillväxt.
- 5) Framtiden innovatörer – utifrån – Inflyttade företagare, innovatörer och entreprenörer som attraheras genom mer strukturella satsningar och möjligheter som kommunen skapar; ex som etableringar med kopplingar till expansionen kring ESS.

Identifierade behov hos lokala (och regionala) entreprenörer/innovatörer

Genom företagsbesök, rådgivningar, utvecklingsmöten, uppstartad innovationsgrupp och enkät till kommunens företagare har förstudien identifierat en rad nyckelbehov som ett Innovationscenter behöver fokusera på. Vissa av dessa behov kommer Innovationscentret att möta med egna kompetenser, för andra kompetenser slussas och guidas innovatörerna vidare till andra aktörer i omvärlden. Återigen blir Innovationscentrets roll som kontaktnav och en kopplingscentral mycket viktig.

12

Behov sett ur företagarperspektivet:

- 1) Marknadsföring & försäljning; ex erbjudande och paketering, målgruppsanalys, marknadsföringskanaler, säljkanaler, sociala medier, branschförståelse och nätverkskontakter
- 2) Ekonomi; egen finansiering och extern finansiering
- 3) Teknik & produktion; ex tekniska ritningar, materialval, prototyp tillverkning och småskalig testproduktion
- 4) Affärsidé och plan för första steg till marknaden
- 5) Immateriella rättigheter; ex patentskydd och varumärkesskydd
- 6) Export; ex samarbetspartners och kanaler, marknader, avtal och juridik

”Livsstilsföretag drivs av frihet, självständighet och att få arbeta med det man brinner för i närområdet”

Värt att notera är att det i många fall finns ett glapp mellan de behov som småföretagare främst efterfrågar (marknadsföring, försäljning) och det stöd de behöver för att utvecklas stabilt och bli långsiktigt lönsamma (affärsutveckling, export etc). När en verksamhet som Innovationscentret för landsbygden startar upp är det viktigt att vara medveten om detta, vara innovativ och balansera mellan att driva utvecklingen framåt och att tillhandahålla det som efterfrågas. Det behövs målsättningar både på kort och på lång sikt. Då livsstilsföretagande och livskvalitet också är en viktig parameter i landsbygdsföretagande behöver detta perspektiv också tas med i balanseringen. Innovationscentrets roll blir att skapa förutsättningar, inte tvingade system – att synliggöra olika drivkrafter och lyfta livsstilsfrågorna - och samtidigt jobba för att professionalisera näringarna.

Underlag i förstudien har endast varit företag lokalt i Sjöbo kommun, men det är fullt logiskt att anta att alla regionala entreprenörer på landsbygden har samma typer av behov.

”Både ekonomi och passion är av vikt”

Innovationscentrets arbetsprocesser i korta drag

För en innovativ och attraktiv landsbygd behövs insatser både på nivån enskild företagare och för olika företagskluster i kommunen. Här har Innovationscentret en mycket viktig roll att fylla genom att **Stärka - Stödja - Slussa** entreprenörerna vidare. Innovationscentret kommer också att ha en roll för att **Stimulera idéskapande** och slutligen att **Samordna och Skapa** möjligheter för lokala och regionala entreprenörer.

13

- 1) **Stärka - Stödja - Slussa – en rådgivande funktion.** Här kommer Innovationscentret att själv utföra vissa rådgivningstjänster, i andra fall handlar det om att slussa till andra aktörer i innovationssystemet. För att stödja lokala entreprenörer/innovatörer ser vi följande arbetssteg: Identifiera entreprenörer → Besöka/möta → Identifiera rådgivningsbehov → Dokumentera (kontrakt för ansvar, roller och ägarskap) → Introducera till andra stödfunktioner → Uppföljning → Rådgivning nästa steg (loopen fortsätter)
- 2) **Stimulera idéskapande.** I ett första skede kommer Innovationscentret att kunna fokusera på att fånga upp idéer som "ligger och bubblar". Efterhand som dessa utvecklas vidare behöver fokus läggas på att mer proaktivt stimulera idéskapande. Detta sker genom att vara en trovärdig och synlig partner. Genom att erbjuda och arrangera olika forum och idégenereringsarenor. Genom att tillhandahålla kompetensutveckling ex genom föreläsningar, allt från ny teknik, branschtillväxt och innovativt företagande till immateriella rättigheter. Och genom att nätverkskoppla aktörer för stärkt innovationskraft. Under förstudien har ett Innovation Camp genomförts med mycket gott resultat. Fokus vid detta Camp var småskalig livsmedelsproduktion. Syftet med dagen var att föra samman aktörer inom samma näring, inspirera, bygga nätverk, utmana deltagarna att tänka nytt, vädra idéer och ta fram nya möjligheter hos sig och sina företag. Innovation Camp är ett intressant format att utveckla vidare, ett framtida verktyg för Innovationscenter för Landsbygden.
- 3) **Samordna och Skapa möjligeter.** Aktiviteter inom detta område kan vara både proaktiva, strategiskt planerade aktiviteter och mer reaktiva aktiviteter som uppstår ur entreprenörernas behov. Under förstudiens gång har en rad olika aktiviteter genomförts. En Innovationsgrupp Livsmedel har startats upp som en följdaktivitet till Innovation Camp. Syftet är att skapa en plattform och ett nätverk för gemensam innovationsutveckling utifrån frågor och möjligheter som gruppen själva identifierar. Målet är att denna grupp ska vara självstyrande med Innovationscentret och kommunens näringslivsutvecklare som mindre stöttning. Vidare har dialogmöte på temat effektivisering och gödselseparatoring arrangerats med mjölkbönder och en extern, nystartad entreprenör. Innovationscentrets roll i möten som dessa är

att öppna dörrar för potentiella testbäddar i kommunens starka näringar. Innovationscentret blir på så vis en port till landsbygden som testmiljö och öppnar samtidigt ögonen på kommunens företag för effektiviserande innovationer.

Ett annat exempel på aktivitet under förstudien är kreativa och utforskande möten kring potential i att odla olika nya grödor i tomma byggnader på landsbygden. Här finns en stor potential för tillväxt och innovation i gröna näringar med hjälp av tomma byggnader som en öppning för nya odlingskoncept som möter den ökande efterfrågan på exempelvis exotiska grödor.

Samtal har också förts med olika parter kring integration, kring modeller för att ge nya svenskar möjligheter att etablera sig på landsbygden, kring yrkes-SFI, kring mentorprogram etc.

En annan fråga där Innovationscentret kan samordna och skapa möjligheter är frågan kring innovation och nytänkande i generationsväxlingar på landsbygden.

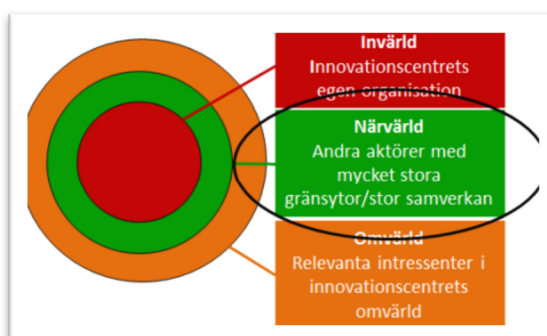

14

Närvärld

Näringslivsutvecklare

Näringslivsutvecklaren i kommunen är Innovationscentrets naturliga gränsyta när det gäller generell näringslivsutveckling, generella företagfrågor, stödande system och långsiktigt påverkansarbete. Vi ser att Innovationscentret behöver arbeta mycket tätt med näringslivsutvecklaren. Rent organisatoriskt kan denna närhet se ut på olika sätt. Under kommande pilotfas föreslår vi från förstudien att Innovationscentret ligger som en del i kommunens utvecklingsarbete för näringslivet och därmed rapporterar till näringslivsutvecklaren.

Kommunledningen

Innovationscentret kommer att ha en framskjuten roll i arbetet med att synliggöra kommunen som en attraktiv företagarkommun och arbetet måste vara väl förankrat i kommunledningen för prioritet och mandat. Innovationscentrets verksamhet är en synkroniserad del av kommunens tillväxtarbete och kommunledningens representanter har rollen som interna och externa ambassadörer. Under förstudien har tät kontakt funnits mellan projektet och olika representanter för kommunledningen. Detta i form av kontinuerlig kommunikation, uppdatering kring arbetsprocessen och resultat samt medverkan i både interna och externa arbetsmöten.

Kommunen som testbädd

Landsbygdsandan i Sjöbo genomsyras av samarbetsvilja där företag är villiga att hjälpas åt för god testmiljö. Målsättningen är att Innovationscentret ska kunna utveckla samarbetsandan till ett mer strukturerat system och koordinera en testbäddsverksamhet dit t.ex. andra inkubatorer i Skåne ska kunna slussa entreprenörer som behöver testbäddar i lantlig/småskalig miljö.

Mer strukturerade gemensamma testmiljöer – testbäddar - kan bestå i att kommunens olika förvaltningar erbjuder testmöjligheter, både för lokala företag med innovativa idéer och, i förlängningen också, för externa innovatörer. Under förstudien har en dialog påbörjats och en rad frågor och utmaningar att arbeta vidare med har identifierats.

Testbäddar kan också bestå i att Innovationscentret öppnar dörrar till grupperingar av företag i kommunen som kan tillhandahålla landsbygdsmiljöer att testa i.

Innovationscentret kan t.ex. bjuda in till dialogmöten, agerar kopplingscentral för möten mellan grupper av företagare i kommunen och externa aktörer som enskilda entreprenörer, SLU Alnarp, LRF, Tillväxtverket, Jordbruksverket och andra kommuner. Under förstudien har dialogmöten arrangerats och gemensamt utvecklingsarbete initierats.

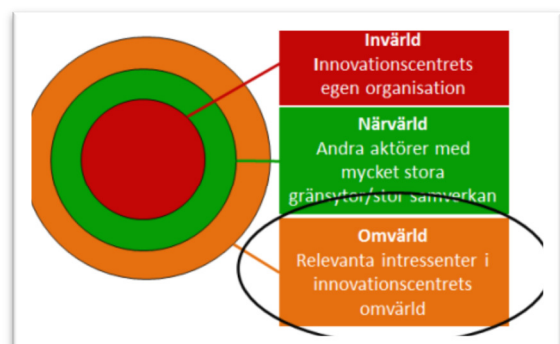
Nyföretagscentrum

Nyföretagarcentrum är en etablerad aktör i det ordinarie lokala stödsystemet för företagande och tillväxt och här finns tydliga gränssytor till Innovationscentret. Innovationer i form av helt nya affärsidéer som leder till nystartade bolag sorterar naturligt in i Nyföretagarcentrums verksamhet. Innovationscentret har rollen som kopplingscentral, att slussa vidare och behöver ha tät, löpande kontakt med Nyföretagarcentrums verksamhet. Innovationscentrets kärnmålgrupp är redan etablerade företag som har förbättrande, kompletterande, utvecklande innovationer. Självklart finns det mycket stora gränssytor till nyföretagandet i kommunen varför det behövs ett tätt och aktivt samarbete.

Omvärld

Det lokala näringslivet & föreningslivet

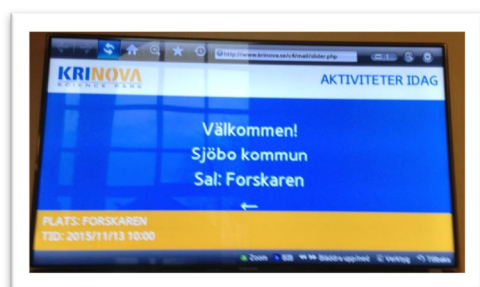
Förstudien har helt naturligt haft det lokala näringslivet i centrum. Kommunens företagare har fått information om Innovationscentret i diverse olika lokala sammanhang, bl.a. på de välbesökta företagarrukostar som, i samarbete med den lokala grenen av Företagarna, arrangeras en gång i månaden. En första scanning av innovativa idéer hos kommunens företag har gjorts och aktivt stöd har getts till ett mindre urval av innovatörer/entreprenörer i kommunen.

Andra grupperingar i kommunen som också fått information om Innovationscentret är exempelvis de lokala byalagen. Inventering av potential och utmaningar inom lantbruket har också gjorts i samverkan med LRF: s kommungrupp. Denna grupp har också varit rådgivande till Innovationscentret kring specifika aktiviteter som dialogmötet med mjölkbönder.

Innovationssystemet och andra stödresurser

16

Under förstudien har vi fört givande dialoger med ett antal centrala och för landsbygdsfrågor relevanta aktörer i och kring innovationssystemet i Skåne. Fokus i dessa dialoger har varit att presentera modell och syfte med Innovationscenter för landsbygden, att identifiera gemensamma gränssytor och framtida möjligheter, att lyssna av andra lärdomar, arbetssätt och identifierade behov.

Exempel på aktörer i innovationssystemet med samverkanspotential; Krinova, SLU Holding Alnarp, Marint Centrum i Simrishamn, Innovation Skåne och projektet "Incubator 2020", Social Innovation Skåne, Almi, Ideon, och Minc. Exempel på andra stödaktörer; Connect Skåne, Prototypverkstaden och LRF regionalt.

Samtliga dialoger har gett mycket positiv respons och ett stort intresse av att se en aktör specialiserad på landsbygdsfrågor som en potentiell samverkanspartner. Specifika gränssytor och samverkansmöjligheter skiljer sig såklart mellan olika aktörer men det positiva intresset är genomgående. Samverkan har inte enbart begränsats till dialoger utan vi har också haft ett antal konkreta samarbeten under förstudiens gång.

"Inte bygga en ny överrock utan koppla in i det existerande innovationssystemet"

Regionala aktörer

Under förstudien har vi även haft dialog med företrädare för en rad olika regionala aktörer med syfte att hämta information och lärdomar och att identifiera gränssytor och gemensamma förändringsagendor. Syftet har också varit att säkerställa att arbetet med Innovationscenter för landsbygden dockas in i Region Skånes Utvecklingsstrategi (RUS), i Länsstyrelsens strategier och i förlängningen i nationella strategier från ex Näringsdepartementet, Jordbruksverket och Tillväxtverket.

Exempel på kontakter och inriktning:

- SÖSK – Sydöstra Skånes Kommuner - för att informera och hitta sätt att samverka.
- Region Skåne Näringsliv – för att informera och få inspel på vad som prioriteras utifrån regionalt och nationellt håll vad gäller landsbygdsutveckling.
- Hela Sverige ska leva – för att informera och hitta samverkansmöjligheter
- Leader Sydöstra Skåne – för att informera och i dialog analysera utvecklingsmöjligheter
- Länsstyrelsen – för att informera och få inspel på vad som prioriteras i deras uppdrag och verksamhet.

- Energikontoret Skåne (Kommunförbundet Skåne) – för att informera och hitta gemensamma utvecklingsprojekt och potentiell samverkan.
- Kristianstads Kommun – för att informera och för att lära av deras arbete kring landsbygdsutvecklare i samverkan med näringslivsutvecklare, utveckling av landsbygdsråd etc.
- Röstånga Tillsammans och Röstånga Utveckling – för att informera och lära om landsbygdsutveckling och social innovation med byalag som motor.
- Tourism in Skåne genom besöksnäringssprojekt – Destination Skåne Sydost – för att informera och identifiera gränssytor mellan projekten och för att ta tillvara idéer som kommer upp i respektive process.

Referensgrupp

Vi har också knutit en dynamisk referensgrupp till förstudieprojektet. Denna grupp har haft uppgiften att agera strategiskt bollplank, ge externa och kreativa inspel och gemensamt se till att utvecklingen av innovationscentermodellen blir framgångsrikt. Vi har presenterat resultat och fört en dialog för att belysa kompletterande aspekter, perspektiv, viktiga kontaktytor och tips för framtida arbete, både i en pilotfas och i en kommande permanent verksamhet. I det löpande arbetet har vi också haft möten och dialog med enskilda referensgruppspersoner för att ta del av deras specialistkompetens. Dialog och input från referensgruppen har kretsat kring teman som målgrupper, inriktning och arbetsätt, kompetenser, kommunikation, förankring, finansiering och geografiska avgränsningar.

Skolan

Framtidens innovatörer lokalt

Att arbeta med innovation och entreprenörskap är en del av skolans uppdrag och finns specificerat i skolans läroplan. Skolan har dock svårt att integrera praktiska exempel med näringslivsperspektiv i undervisningen. Innovationscentret kan få en viktig roll i att stötta skolan med konkreta exempel, med praktisk undervisningskoppling, kreativa workshops och relevanta kontakter. Genom att stimulera elevernas entreprenörskap och innovationsförmåga inspireras, motiveras och stötts framtidens innovatörer.

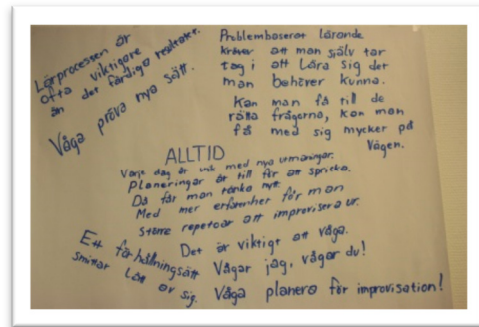

”Man har ett problem och så hittar man ett sätt att fixa det. Då har man en innovation.”

En första gemensam aktivitet, en Innovation Day, genomfördes i november 2015. Programmet för dagen togs fram i tätt samarbete med skolledningen då vi anser att samverkan mellan Innovationscentret och skolan behöver utvecklas i samförstånd och med hänsyn till bådas särprägel och behov.

Under den första halvan av dagen arbetade eleverna lekfullt med kreativa övningar som syftade till att så ett frö hos eleverna som framtidens innovatörer och entreprenörer. Andra delen av dagen ägnades åt workshop med lärarna kring entreprenöriellt lärande och hur innovation kopplas till det pedagogiska arbetet.

18

Studenter på högskolor och universitet som utvecklingsresurs
Studenter på högskolor och universitet kan också de utgöra viktiga resurser och på olika sätt, med olika inriktningar och grundkompetenser belysa framtidens innovationsmöjligheter. Det kan exempelvis handla om uppsatser och examensjobb som ser på strukturer och samverkansmodeller, som ger inspel på kommunal utveckling såväl som näringslivsutveckling. Det kan också handla om att studenter blir resurser för enskilda företagare i att gräva djupare i olika utmaningar, tekniska eller andra, och presentera möjliga lösningar.

Internationell utblick

Sjöbo kommun har fått ett mycket fint internationellt uppmärksammande av förstudiens arbete i form av EPSA 2015 Best Practise Certificate för arbetet med en "Rural Accelerator". Prisutdelning skedde i Maastricht 17-18 november 2015 där Lena Ytterberg, näringslivsutvecklare Sjöbo kommun tog emot priset.

Förstudien har också blivit kontaktad av aktörer i Närpes kommun söder om Vasa i Finland. En kommun som har struktur och problematik som mycket påminner om den i Sjöbo kommun. Utbyte av information och lärdomar kommer att ske i samband med presentation av denna slutrapport.

Förstudien har även initiala kontakter, via Malmö Högskola, med aktörer i Baltikum, bl.a. Litauen som även de planerar att driva specifikt innovationsarbete i landsbygdssammanhang.

Resultat och mätning

Att räkna return on investment och följa resultat av ett Innovationscenter för landsbygden kan göras med olika perspektiv; på kommunal/delregional nivå, på företagsnivå och på projektnivå. För att följa resultat och return on investment på lång sikt är det väsentligt att se på indikatorer från alla tre perspektiven (för exempel se bilaga 1).

Resultatuppföljning kan såklart också göras med olika tidshorisonter, där den kortsiktiga utvärderingen fokuserar på indikatorer som antal deltagare, antal framtagna produkter och tjänster och direkt pay-back i form av skatteintäkter som ökad omsättning ger. Det vi vill rekommendera är att starta med en mer långsiktig investeringskalkyl. Att driva innovationsutveckling och tillväxt på en viss ort, kommun eller delregion handlar om samhällsutveckling. På landsbygden finns en slumrande kreativ, innovativ förmåga och en tillväxtkraft som behöver förlösas. Investeringar behövs för att bygga upp och bekräfta ett nytt mindset, en delvis ny självbild av landsbygden som kreativ och innovativ. Med detta sagt vill vi ändå poängtera vikten av att sätta ett nolläge och att kontinuerligt mäta och följa upp, både kvalitativa och kvantitativa mått.

19

Det är dock inte helt oproblematiskt att mäta innovation och det pågår utredningsarbete hos olika aktörer. Det är viktigt för Innovationscentret att hålla sig uppdaterad kring resultat från dessa. Exempelvis bedriver SCB ett utvecklingsarbete och Institute for Management of Innovation and Technology i Göteborg driver ett projekt som kommer att avslutas under 2016 med syfte att skapa ny kunskap om mätetal, indikatorer, modeller och processer för innovationsmätning, och att öka kunskapen om hur mätning av innovation bidrar till ökad innovationsförmåga i företag.

Som statistikområde är det relativt nytt och på olika arenor i världen sker en pågående utveckling av statistiken om innovation.

SCB

Innovation kan ge olika övergripande effekter, innovation som förbättrar moderbolaget, innovation som leder till avknopningsföretag eller innovation som leder till start-ups. Internationell forskning visar att avknopningsföretag generellt presterar bättre än andra nya företag. Och svensk forskning visar att entreprenörer som skapat en avknoppning från ett innovativt moderföretag har en betydligt

högre sannolikhet för överlevnad och expansion än andra avknoppningar. Detta stärker vikten av att driva innovation och tillväxt i symbios.

I storstadsregionerna är det betydligt vanligare att företagens innovativa verksamhet bedrivs i samarbete med kunder, leverantörer, partners och konkurrenter och med stöd av samhällets stödfunktioner som högskolor. För att landsbygdskommuner ska kunna nå samma effekter blir det en väsentlig uppgift för Innovationscentret att stimulera detta även på landsbygden.

Stora urbana regioner har också fördelar genom sin mångfald av näringar och kompetenser. Kanske landsbygdens svar på detta blir att satsa på huvudnäringarna, bygga nätverk och korskoppla kompetenser för att bygga kritisk utvecklingsmassa.

”Vad styr en regions förmåga att diversifiera och förnya ekonomin? En avgörande faktor är de erfarenheter, färdigheter och kunskaper som den lokala arbetskraften besitter. Det är med andra ord väsentligt att en region förmår att dels behålla och uppgradera kompetensnivån hos befolkningen och arbetskraften, dels attrahera personer med relevanta kompetensprofiler från andra håll”

20

Framtiden

Ett lokalt, regionalt och nationellt samarbete

Det finns en slumrande potential för tillväxt och expansionskraft på landsbygden. Det handlar om att förstå de traditionella näringarna som lantbruk, småskalig industri och hantverk, småskalig livsmedelsproduktion och besöksnäring, och att kunna se potentialen inifrån respektive näring. Det handlar också om att förstå och skapa förutsättningar för företagande på landsbygden rent generellt. Att förstå grundförutsättningar som infrastrukturer men också nätverkande och livsstilsföretagande blir avgörande. Det handlar alltså om att bygga en kombination av bransch- och företagarförståelse och specifik landsbygdsförståelse. Det handlar också om att identifiera alla parter som kan vara med och potentiellt driva landsbygdsutveckling - näringsliv, föreningsliv, engagerade medborgare, kommunen, regionala aktörer, nationella aktörer – med näringslivet som motor och drivande part. Innovationscentret kan ha två roller att fylla, kan jobba på två fronter. Dels med ett inifrån och ut- perspektiv med den modell och det arbetssätt som finns beskrivet i denna rapport. Dels med ett utifrån och in-perspektiv, d.v.s. vara en talesperson för landsbygdsfrågan i kraft av praktisk verksamhet, lyfta landsbygdspotential, utveckling och

attraktivitet, allt från strukturell lobbying till att visa på goda exempel. Vi ser att Innovationscentret kan bjuda in och sammanföra nyckelpersoner från olika håll för att profilera landsbygdsutveckling och skapa uppmärksamhet på nationell nivå.

Vi har under förstudien identifierat ett stort intresse från flera regionala och nationella aktörer att hitta bra lösningar för landsbygden. Innovationscentret kan vara ett potentiellt framtida nav för dessa utvecklingsfrågor, en resurs som synliggör, sammanför och agerar ”värd”.

Det finns ett utrymme och ett intresse för att bo och verka på landsbygden, speciellt med förbättrade förutsättningar som t.ex. infrastruktur och service. Vi behöver gemensamt arbeta med bilden av landsbygden i Skåne och i Sverige, bygga attraktivitet och ett "varumärke" för landsbygden. Detta är inte bara Sjöbo kommuns eller Innovationscentrets roll, utan behöver göras av många aktörer tillsammans.

Vi vill dock från förstudiens sida tydligt påpeka att landsbygdsfrågan inte är en isolerad fråga. Samexistens, utbyte och gemensam utvecklingsdrivkraft i det "rurbana", d.v.s. att stad och land finns och fungerar i en livgivande symbios. Vi vill poängtera att vi ser stor potential i att utmana, jobba bort och "riva", både mentala och fysiska, hinder som finns mellan stad och landsbygd. Vi behöver gemensamt utmana gängse normer för vad staden står för – det urbana, och det som landsbygden traditionellt står för – det rurala. Gränsöverskridande och överbryggande blir nya ledord. Samma ledord gäller i frågan hur vi på bästa sätt tar vara på alla resurser och kompetenser som finns i vårt samhälle. Genom att skifta från ett mind-set präglad av "problem" till ett mer dynamiskt mind-set präglad av "möjligheter" kan vi också öppna upp en stor innovationspotential via integration.

För att ett innovationscenter för landsbygden ska bli långsiktigt hållbart, dynamiskt och livskraftigt behövs både landsbygdsförståelse och förankring i lokala förutsättningar men också ett mod, en innovativ höjd vad gäller det egna arbetet och en framtida spänst. Vi behöver se runt hörnet, och vi måste våga luta oss in i framtiden. Vi behöver tänka i olika perspektiv och i olika målgrupper; skolan, dagens företagare med dagens innovationer, dagens företagare med morgondagens innovationer och inte minst morgondagens företagare med morgondagens innovationer.

Vi behöver alltså utmana oss själva och andra, ställa oss frågan om vi har tillräcklig höjd i ambitionen och planeringen. Vi behöver lyfta blicken ovanför dagens horisont när vi planerar. Vilka branscher ska utgöra framtiden innovativa nav? Hur stöttas dessa? Vem bygger vi för? Vem avgör strukturen i Innovationscentrets verksamhet - dagens behov eller morgondagens behov? Hur skapas internationell spänst?

"Många landsbygdsföretag har "dold" kompetens och idéer som vi inte hör om, de identifierar problem och hittar egna lösningar"

Det behövs en spänstig vision, vi vill både bjuda in och ta plats. Bjuda in till en gemensam utveckling där Sjöbo fortsatt är en drivande part för att skapa en hållbar och skalbar modell för kreativitet, innovation och tillväxt på landsbygden. Och ta plats som ett sammanhållande nav.

En framtida finansieringsmodell

Det är av yttersta vikt att från början av utvecklingsarbetet ha med frågan om långsiktigt kommitment och framtida finansiering. Under förstudien har frågan lyfts och benchmarking har hämtats in från andra aktörer i innovationssystemet i Skåne. Kommunstyrelsen har ställt sig positiva till att stötta utvecklingsarbetet, men påtalar att den långsiktiga finansieringen inte kan baseras på Sjöbo kommun som ensam finansiär. På kort sikt kan uppstart och drift av Innovationscentrets verksamhet bli en del av ett pilotprojekt. Ett arbete för att belysa alternativ och presentera en modell för mer långsiktig finansiering bör ingå som del i ett sådant pilotprojekt. Frågan kring långsiktig finansiering kan också kopplas till Innovationscentermodellen som skalbar modell, relevant och intressant även för andra landsbygdskommuner, i Sverige och internationellt.

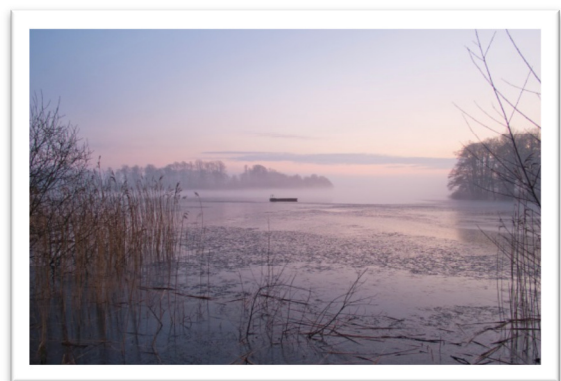
22

Finansieringsfrågan hänger tätt ihop med den nytta som Innovationscentret kan generera för Sjöbo kommun och i förlängningen för andra landsbygdskommuner. Det är därför också viktigt att hitta uppföljningslogiker och indikatorer som verifierar pay-back i det kommunala systemet (se även Resultat och mätning oh bilaga 1).

Utvecklingen på kort sikt

För perioden mellan avslutad förstudie och kommande pilotprojekt har kommunstyrelsen avsatt medel för att hålla momentum från förstudien och inte skapa ett upplevt glapp i verksamheten. Detta arbete kommer att fokusera på:

- Tydliggöra långsiktig målsättning och vision för Innovationscenter för Landsbygden som en skalbar modell.
- Tillsammans med representanter för Sjöbo kommun, Region Skåne och potentiella partners i en pilotverksamhet identifiera och ansöka om relevanta medel för att få pilotprojektet finansierat.
- Synliggöra och "lansera" Innovationscenter för Landsbygden som en viktig företeelse och aktör för tillväxt och en attraktiv landsbygd; lokalt, regionalt, nationellt och internationellt.
- Drift i "glappet" mellan förstudien och finansierad pilotverksamhet. Aktiviteter med entreprenörer lokalt för att hålla momentum och ta vara på potential som redan identifierats och skapats inom förstudien.

Källor

Litteratur, rapporter, dokument, hemsidor och bloggar

- Regional utvecklingsstrategi – Det öppna Skåne 2030, Region Skåne, 2013
- Ett attraktivt Skåne - Regionala Serviceprogrammet Skåne 2014-2018, Region Skåne
- Bärkraft - Guide för utvecklingspartners, Länsstyrelsen, Artcom m.fl. 2011
- Bärkraft - annorlunda utvecklingsprogram för entreprenörer, Länsstyrelsen, Artcom m.fl. , 2010
- Det innovativa Sverige 2 - Innovation och attraktion i stad och på landsbygd, ESBRI, 2015
- Effektiv dialog - Tips för bättre kontakt mellan företag och myndigheter. LRF
- Inför 2014-2020 – Skånsk landsbygdskraft, Länsstyrelsen
- Sjöbo – en plats för tillväxt, med innovation och attraktivt boende, Kommunstyrelsen Sjöbo kommun, 2010
- Mellan teori och praktik – Om offentlig innovation, Kairos Future, 2015
- Diverse material, Livsmedelsakademin
- Förnyelse på landsbygden - Ett tillvägagångssätt för samverkan mellan landsbygdens aktörer och utländsk kompetens, Jordbruksverket, 2011
- På spaning efter ett innovationssystem för landsbygdsföretag, AgriFood Economics Centre, 2013
- Innovation i praktiken - Idekraft & samskapande - en tjänsteutvecklingsprocess för ökad exportmognad i besöksnäringen, Tourism in Skåne, 201
- Näringsliv och arbetsmarknad i Sjöbo, Region Skåne, Näringslivsutveckling, 2016
- Blogg Jordbruksverket "Se landet; Sluta förneka den urbana normen"
- Blogg Rurbanisering.se "stad och land hand i hand"
- Databas Allt om landet, Jordbruksverket
- Tillväxt och affärsutveckling inom den gröna näringen – fokus på lantbrukets och trädgårdsnäringens tillväxt, SLU
- Kalkyleringsmodeller i lantbruksföretag, SLU, 2014
- Tumregler eller siffror? – Böners beslutsunderlag vid investeringar, SLU, 2014
- Eko... vision & turism - två samverkande förstudier om hållbar besöksutveckling mellan Gårdstånga och Övedskloster, Flyinge Utveckling och ARNA i Fågelriket, 2014
- Green Valley Flyinge - en grön vision kring att utveckla landsbygden klimatsmart, Flyinge Utveckling, 2015

Källor forts.

Möten och intervjuer

- Ett antal lokala entreprenörer, enligt särskild lista
- Tjänstemän i olika förvaltningar och verksamheter, Sjöbo kommun
- Politiker i olika nämnder, utskott och kommunstyrelsen som helhet, Sjöbo kommun
- Minc, Petra Birkhofer och Kajsa Bengtsson
- Malmö Yrkehögskola, Clas Magnusson
- Eva Ohlstenius, Connect Skåne
- SLU Alnarp, Thomas Björklund
- Flyinge Utveckling, Sara Ericsson
- Mentor till Mentor, Christer Dahlskog
- Innovation Skåne, Anders Dellson, Marianne Larsson, Annica Carlstedt
- Agrilogik, Filip Celanders
- LRFs kommungrupp Sjöbo, Per-Åke Albertsson
- Fredrik Lager, Kristianstads kommun
- Krinova, Charlotte Lorentz-Hjorth, Hannes van Lunteren
- Social Innovation Skåne, Anna Haraldsson-Jensen
- Hela Sverige ska leva, Anna Haraldsson-Jensen
- Region Skåne, Ulf Kyrling
- Stiftelsen Ester, Lena Andersson
- Röstånga Utveckling, Nils Philips
- Centrum för publikt entreprenörskap, Nils Philips
- Energikontoret Skåne, Helena Tillborg, Emelie Karlsson, Desirée Grahm
- LRF Skåne, Eva-Marie Rellman
- Marint Centrum Simrishamn, Madeleine Lundin, Lars Persson
- Folkuniversitetets Malmö, Susanne Balkay Åkesson
- Founders Alliance, Emil Lorentz Larsson
- Malmö Högskola, Fredrik Björk
- Ideon Open Innovation, Lotta Axelsson
- Skånes Livsmedelsakademi, Amanda Magnusson, Anna Blomqvist
- Leader Syd-östra Skåne, Kristin Persson, Julia Falkman
- Sparbanksstiftelsen Färs och Frosta, Nomie Gustafsson
- Nyföretagarcentrum Sjöbo, Filip Måbring

Bilaga 1:

Inventering möjliga indikatorer. Att kontinuerligt utvärdera, utveckla och komplettera.

Ur ett bredare kommunperspektiv

- Antal avknoppade företag från etablerad verksamhet
- Antal nya startade företag
- Antal patentansökningar
- Antal prototyper till marknadstest
- Antal nya produkter eller tjänster till marknaden
- Omsättningsökning etablerade bolag
- Del av företags omsättning som sker lokalt
- Del av företags omsättning som sker utanför kommunen = företags externa attraktivitet
- Antal nya arbetstillfällen
- Antal deltidsanställningar som övergår till heltids/åretruntanställningar
- Ranking företagsklimat
- Inflyttning av nya företagare,
- Inflyttning av akademiker
- Ökad attraktivitet i kommunens varumärke

25

Ur ett företagarperspektiv

- Antal patentansökningar
- Antal prototyper till marknadstest
- Antal nya produkter eller tjänster till marknaden
- Antal nya samarbeten/partners
- Omsättningsökning etablerade bolag
- Del av företags omsättning som sker lokalt
- Del av företags omsättning som sker utanför kommunen = företags externa attraktivitet
- Antal nya arbetstillfällen
- Antal deltidsanställningar som övergår till heltids/åretruntanställningar
- Ranking företagsklimat
- Ökad attraktivitet i kommunens varumärke

Ur Innovationscentrets perspektiv

- Antal patentansökningar
- Antal prototyper till marknadstest
- Antal nya produkter eller tjänster till marknaden
- Antal nya samarbeten/partners
- Omsättningsökning etablerade bolag
- Del av företags omsättning som sker lokalt
- Del av företags omsättning som sker utanför kommunen = företags externa attraktivitet
- Antal nya arbetstillfällen
- Ranking företagsklimat
- Ökad attraktivitet i kommunens varumärke
- Antal företag som får rådgivning/stöd/slussning
- Antal företag som får stöd för att introducera för marknaden/företaget nya produkter
- Antal företag som samarbetar med forskningsinstitut
- Antal företag som samarbetar med varandra för att stärka sin innovationskraft

- Antal företag som upplever nytta av tjänsterna från Innovationsstödsystemet
- Antal samarbetande organisationer från olika samhällssektorer
- Sysselsättningsökning hos företag som får stöd
- Antal deltagare i kompetenshöjande åtgärder, i workshops, i coaching/mentorskap
- Antal nya distributionspunkter
- Antal testade nya marknader
- Antal deltagare i insatser för att bevara hotad kompetens i området
- Antal deltagare som efter kontakt med Innovationscentret känner ökad framtidstro